

Асылжанова Данагуль Ерболовнаның 6D01100 – «Шетел тілі: екі шетел тілі» мамандығы бойынша PhD философия докторы ғылыми дәрежесін алу үшін «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы бастауыш мектеп оқушыларының шеттілдік коммуникативтік құзіреттілігін қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері» тақырыбына жазылған диссертациялық жұмысына

ҒЫЛЫМИ ЖЕТЕКШІНІҢ ПІКІРІ

Диссертацияның зерттеу тақырыбы бүгінгі қоғамның күн тәртібінен түспей келе жатқан аса бір көкейкесті проблемасы. Тақырыптың көкейкестілігін ізденуші ғалымдардың ғылыми зерттеу еңбектеріне теориялық-әдіснамалық және әдістемелік бағытта жан-жақты талдау бере отырып, қарастырылып отырған проблеманың бірқатар бағыттары әлі де болса зерттеу жұмысын талап ететінін дәлелді қарама-қайшылықтарды көрсете отырып негіздеген. Бастауыш мектеп оқушыларының шеттілдік коммуникативтік құзіреттілігін ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы қалыптастыру қажеттілігін дәлелдеу барысында білім беру саласында жарық көрген нормативті құжаттарға сүйенген. Осылайша зерттеу тақырыбының теориялық-әдіснамалық, әдістемелік негіздерін жүйелі қарастыру арқылы бірқатар нәтижеге қол жеткізген:

- зерттеу пәнін ескере отырып, «бастауыш мектеп оқушысының шеттілдік коммуникативтік құзіреттілігі» ұғымына анықтама берген. Оны «шетел тілінің орфографиясы, фонетикасы, лексикасы мен грамматикасы, тілі меңгерілетін елдің қарым-қатынас этикасы, әлеуметтік, мәдени-тарихи ерекшеліктері, компьютерлік технологиялар лексикасы, барабар мінез-құлқындағы іскерліктері, тұлғалық және кәсіби қатынасқа бағытталған жағдаяттар саласындағы білім мен дағдыларға негізделген коммуникативтік қарым-қатынасқа түсу қабілеті» деп түсіндірген және өзінің анықтамасын нақты деректемелерді негізге ала отырып дәлелдеген;

- бастауыш сынып оқушыларының шеттілдік коммуникативтік құзіреттілігін қалыптастырудағы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың педагогикалық мүмкіндігін саралап көрсеткен. Оның, біріншіден, электронды оқулықтар мен интерактивті веб-элементтерді қолдану оқушылардың шетел тілін меңгерудегі өзіндік іс-әрекетінің тиімділігін арттыруға және меңгерген білім сапасын бақылауға мүмкіндік беретінін; екіншіден, интернет желісінде ағылшын тілінде бейне- және аудио материалдарды іздеу жүйесінің болуы, электронды кітапханаларда, білім беру сайттарында және порталдарда қосымша әдебиеттермен гипер байланыстың болуы әлеуметтік-мәдени білім мен Интернет-технологиялар саласындағы білімін кеңейтетінін, үшіншіден, Отандық бейне-, аудио-олимпиадаларға, чат-сессияларға қатысу оқушыларды шетел тілінде тікелей қарым-қатынас жасауға бағыттайтынын осы бағытта орындалған зерттеу жұмыстарын негізге ала отырып саралап мазмұндаған;

- бастауыш мектеп оқушыларының шеттілдік коммуникативтік құзіреттілігін ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы төрт блоктан тұратын (мақсатты, тұжырымдамалық, мазмұнды-іс-әрекеттік, бағалау-нәтижелік) қалыптастыру моделін ұсынған. Әрбір блоктың атқаратын қызметіне жан-жақты талдау берген;

- модельді тиімді жүзеге асыруда ықпал ететін дидактикалық шарттарды (ақпараттық-коммуникациялық технологияны енгізе отырып, оқу процесін ұйымдастыру барысында шетел тілін үйренуде оң мотивация құру; ақпараттық-коммуникациялық технология негізінде шетел тілін оқыту мазмұнының әлеуметтік-мәдени бағыттылығын нығайту; ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, оқушылардың шетел тілін меңгерудегі өзіндік іс-әрекетін ұйымдастыру) бастауыш мектептің стандарты мен оқу бағдарламасын негізге ала отырып айқындаған және әрбір шарттың атқаратын қызметінен түсінік берген;

- ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде құрылған оқу-әдістемелік кешен (факультативтік курс бағдарламасы, әдістемелік нұсқаулар, жаттығулар мен тапсырмалар жинағы, авторлық интерактивті электронды оқулық, электронды глоссарий т.б.) және оны жүзеге асырудағы әдістемені ұсынған. Әдістеменің тиімділігі үш кезеңде (анықтау, қалыптастыру, бақылау) жүргізілген тәжірибелі-эксперимент барысында алынған аралық кесінділер мен қорытынды нәтижелерді мазмұндай отырып дәлелдеген.

Зерттеудің практикалық мәні де аса жоғары. Диссертанттың зерттеу барысында жасаған оқу-әдістемелік кешені, «English for Fun» атты авторлық интерактивті электронды оқулығы, жаттығулар мен тапсырмалар жинағы бүгінгі таңда эксперимент жүргізген Астана қаласы әкімдігінің «Мұхтар Әуезов атындағы №86 мектеп-гимназиясының» оқу процесінде қолданылып жүр.

Диссертанттың зерттеу барысында қол жеткен нәтижелері, ой-тұжырымдары SCOPUS базасына кіретін 2 ғылыми басылымда, Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетімен ұсынылған басылымдарда 4 ғылыми мақалаларда, 2 республикалық журналдарда, 7 халықаралық ғылыми конференция материалдарында жариялым көрген.

Зерттеудің дәлелділігі мен негізділігі әдіснамалық-теориялық, практикалық тұрғыда дәлелденуімен, зерттеу мазмұнының ғылыми аппаратқа сәйкестілігімен, кешенді әдістерді қолданумен, зерттеу нәтижелерін практикаға ендірумен, тәжірибелі-эксперимент барысында пайдаланған ұсыныстардың тиімділігімен, ғылыми болжамның дәлелденуімен, ізденушінің білім беру жүйесіндегі жұмыс тәжірибесімен қамтамасыздандырылады.

Қорыта айтқанда, Д.Е. Асылжанованың диссертациялық жұмысы қойылған талаптарға сай, сауатты қазақ тілінде жазылған, дербес орындалған жұмыс болып табылады. Диссертацияның мазмұны, алынған нәтижелерінің дәлелділігі диссертанттың зерттеу проблемасын жан-жақты, жетік меңгергенін дәлелдейді.

Д.Е. Асылжанованың «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы бастауыш мектеп оқушыларының шеттілдік коммуникативтік

күзiреттiлiгiн қалыптастырудың ғылыми-әдiстемелiк негiздерi» тақырыбында орындалған докторлық диссертациясын қорғауға ұсынуға болады және Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары бiлiм министрлiгi Бiлiм саласында сапаны қамтамасыз ету комитетiнiң «Ғылыми дәрежелер беру ережелерiнiң» талаптарына сәйкес келетiндiктен, диссертант Данагуль Ерболовна Асылжановаға 6D01100 – «Шетел тiлi: екi шетел тiлi» мамандығы бойынша PhD философия докторы ғылыми дәрежесiн беруге лайықты деп қорытынды жасауға болады.

Ғылыми жетекшi,
педагогика ғылымдарының докторы,
Абылай хан атындағы ҚазХҚжӨТУ профессоры,

С.А. Узакбаева

